

STJÓRNARTÍÐINDI A 14 — 1971

Nr. 79.

222

13. ágúst 1971.

L Ö G

um iðju og iðnað.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Að ég samkvæmt 4. gr. laga nr. 8 13. febrúar 1970, um breyting á lögum nr. 18 31. maí 1927, um iðju og iðnað, hef látið fella meginmál hinna fyrst nefndu laga ásamt áður áorðnum breytingum inn í lög nr. 18 31. maí 1927 og gef þau út svo breytt:

I. KAFLI

Um iðju.

1. gr.

Iðja merkir í lögum þessum allan annan iðnað en handið og heimilisiðnað, hvaða efni eða orka, vélar eða önnur tæki, sem notuð eru, og hvaða vörur eða efni, sem framleidd eru. Ekki ná þó lög þessi til iðju, að því leyti sem fyrirmæli laga um vatnsorkusérleyfi láta um mælt.

2. gr.

Enginn má reka nokkurs konar iðju á Íslandi eða í íslenskri landhelgi, nema hann hafi til þess fengið leyfi lögum þessum samkvæmt.

3. gr.

Hver maður, karl sem kona, getur fengið iðjuleyfi, ef hann:

1. Er heimilisfastur á Íslandi, þegar leyfið er veitt, og hefur verið það síðasta árið.
2. Er fjárráður.
3. Hefur forræði á búi sínu. Ekki má veita þeim iðjuleyfi, sem tvisvar hefur orðið gjaldþrota, nema komizt hafi á löglegir samningar um skuldagreiðslur hans milli hans og lánardrottna hans.
4. Fullnægir að öðru leyti þeim skilyrðum, sem sett eru eða sett kunna að verða lögum samkvæmt til þess að mega reka iðju.

Iðjuleyfi má ekki veita embættis- eða sýslunarmönnum, né maka þeirra, ef hjónin búa saman, nema ráðherra hafi úrskurðað, að iðjureksturinn megí samrýma stöðu þeirra.

4. gr.

Nú vill félag eða stofnun reka hér iðju, og skal þá svo með fara:

1. Ef nokkrir félagar eða allir bera ábyrgð á skuldbindingum félags, þá skulu þeir allir, sem fulla ábyrgð bera, vera þeim kostum búnir, sem í 3. gr. segir.
2. Ef enginn félagi ber fulla ábyrgð á skuldum félags, þá skal það eiga heimilisfang og varnarþing á landi hér, enda fullnægi framkvæmdastjórar, stjórnendur félags og fulltrúar skilyrðum 3. gr. Ef félag er hlutafélag, þá skal enn fremur meira en helmingur hlutafjárins vera eign manna búsettra á Íslandi, enda sé ekkert það í samþykktum félags, er brjóti í bága við íslensk lög.

5. gr.

Iðjuleyfi glatast, ef leyfishafi missir einhver þeirra skilyrða, sem í 3. gr. 1.—3. tölulið segir, eða þeirra skilyrða, sem annars eru sett eða kunna að verða sett til að halda réttinum (4. tölul. 3. gr.).

Nú missir stjórnandi, fulltrúi eða framkvæmdastjóri félags skilyrða þeirra, er í 4. gr. 2. segir, eða félag eða stofnun missir íslenzks heimilisfangs eða hlutafé verður eign erlendis búsettra manna frammar en lögmætt er, og skal aðili þá hafa komið málinu í löglegt horf innan 3 mánaða, frá því er breyting varð. Hafi ella fyrirgert leyfi sínu. Ráðherra getur þó lengt frestinn um 3 mánuði, ef sérstaklega stendur á.

6. gr.

Iðjuleyfi er bundið við nafn. Iðjuleyfi félags, þar sem einn eða fleiri félaga bera fulla ábyrgð, skal hljóða á nafn þeirra allra. Annars kostar hljóðar það á nafn félags. Nú fer félagi, sem fulla ábyrgð ber, úr félagi eða slíkur nýr félagi bætist við, og þarf félag þó ekki að leysa nýtt leyfi, meðan einn félaga er eftir, þeirra er leyfi hljóðaði á nafn hans í öndverðu.

Enginn má framselja iðjuleyfi né leyfa öðrum að reka iðju í skjóli síns leyfis.

Rétt er ekkju að halda áfram iðju látins manns síns án nýs leyfis, enda fullnægi hún lögmætum skilyrðum.

Bú aðilja, er iðjuleyfi hafði, má og reka iðjuna, að því leyti sem sá rekstur er þáttur í skiptameðferð þess. Erfingi 16 ára eða eldri má og reka iðju arfleifanda án nýs leyfis, þar til er hann er fjárráður, ef hann að öðru leyti fullnægir skilyrðum 3. gr.

7. gr.

Lögreglustjóri í umdæmi, þar sem aðili ætlar að reka iðju, veitir iðjuleyfi.

Lögreglustjóri annast um, að tilkynning um útgáfu leyfisbréfa verði birt í Lögbirtingablaði, þegar að útgáfu lokinni. Í tilkynningu skal greina nafn leyfishafa eða firma, heimilisfang, tegund iðju, hvar iðju megi reka samkvæmt leyfinu og hvenær það var útgefið.

Lögreglustjóri skal vísa umsókn til ákvörðunar ráðherra, ef:

1. Iðjan er líkleg til að valda einstökum mönnum, héraði eða ríkinu tjóni eða óhagræði að ráði.
2. Iðjan telst sérstaklega hættuleg mönnum, sem hana stunda.
3. Iðjunni er annars svo háttað, að varhugavert þykir að leyfa hana, m. a. vegna þess að möguleikar til öflunar hráfnis teljist ónógir, framleiðslu- eða sölu- aðstæður ófullkomnar, eða telja megi stofnun og starfrækslu iðjufyrirtækisins þjóðhagslega óhagkvæma.

Heimilt er ráðherra að veita undanþágur frá ákvæðum 1. tölul. 1. málsg. 3. gr. og ákvæðum 4. gr., ef sérstaklega stendur á.

Engin ákvæði mega vera í samþykktum félags, sem brjóta í bága við íslenzk lög.

8. gr.

Nú hefur lögreglustjóri veitt iðjuleyfi, en ráðherra telur sig hafa átt að úrskurða málið, og getur hann þá innan þriggja mánaða ónýtt leyfi lögreglustjóra að öllu leyti eða leyft iðjurekstur gegn því, að iðjuhöldur fullnægi skilyrðum, er ráðherra setur að viðlögðum leyfismissi, allt án þess að aðili eigi kröfu til bóta á hendur ríkinu fyrir leyfismissi eða tap, er honum hlýzt af ákvörðunum ráðherra.

9. gr.

Nú verður svo vaxin breyting á iðju eða svo löguð breyting er fyrirhuguð á henni, að málið hefði borið undir úrskurð ráðherra, ef svo hefði verið ástatt í

öndverðu, og má iðjuhöldur þá ekki halda áfram iðjurekstri þeim eða gera breytingu, nema ráðherra leyfi. Fer um málið samkvæmt 8. gr., svo sem við á.

Skýlt er iðjuhöld að veita lögreglustjóra og ráðherra allar upplýsingar um þau atriði, er varða skilyrði til að halda atvinnuheimild eða fullnægju settra skilyrða, svo og að veita aðgang að bókum atvinnunnar í sama skyni. En skýlt er að leyna alla óviðkomandi menn því, er rannsóknarmaður kemst að um hagi aðilja fyrir rannsókn sína eða upplýsingar hans.

10. gr.

Ef nauðsyn þykir, getur ráðherra sett þau skilyrði fyrir leyfi til iðjurekstrar í öndverðu eða til breytingar á honum samkvæmt fyrri málsg. 9. gr., að iðjuhöldur:

1. Sjái verkamönnum sínum fyrir sæmilegum húsakynnum, hjúkrun í veikindum, hæfilegu bókasafni og lesstofu.
2. Geri þær heilbrigðisráðstafanir, er nauðsynlegar þykja.
3. Kosti aukna löggæzlu, er leiða kann af atvinnurekstrinum.
4. Kosti viðhaldsauka á vegum og öðrum almenningstækjum, sem atvinna hans veldur.
5. Sjái um eða setji tryggingu fyrir umsjá erlendra verkamanna, sem verða í þjónustu hans, og þeirra, sem þeim verkamönnum er eða verður skýlt að framfæra hér á landi.
6. Þoli almenningssafnot af vegum, höfnum og öðrum mannvirkjum og samgöngutækjum, er iðjuhöldur kann að gera, að svo miklu leyti sem það má vera án verulegs бага fyrir hann, enda úrskurði ráðherra, ef ágreiningur verður.
7. Sæti öðrum þeim skilyrðum, er ráðherra telur þurfa að setja.

11. gr.

Greina skal í iðjuleyfi, hvers konar iðju heimilt sé að reka samkvæmt því, og hvar hana megi reka. Ekki veitir leyfi heimild til að reka iðju annarrar tegundar en þá, sem nefnd er í leyfi, ásamt því, er venju samkv. eða eðli málsins heyrir þeirri iðju til.

Veita má sama aðila leyfi til að reka fleiri en eins konar iðju, og leyfi til að reka iðju á fleiri en einum stað (kaupstað, þinghá).

12. gr.

Nú verður ágreiningur um, hvort aðili hafi fyrirgert iðjuleyfi sínu eða hvort starfsemi hans brjóti í bága við þá heimild, sem leyfið veitir honum, og er honum þá rétt að bera málið undir dómstóla.

II. KAFLI

Um iðnað.

13. gr.

Iðnaður heitir í lögum þessum hver sú grein handiðnaðar, sem sérnám þarf til og lætur gera sjálfstætt sveinspróf samkvæmt reglugerð um iðnaðarnám.

Sá rekur iðnað, sem ber fjárhagslega ábyrgð á iðnrekstrinum. Sá stundar iðnað, sem vinnur að honum um lengri eða skemmri tíma.

14. gr.

Enginn, hvorki stofnun né einstaklingur, má reka iðnað, nema meistari í iðninni hafi þar alla verkstjórn á hendi.

Enginn má stunda iðnað, nema meistarar, sveinar og nemendur í iðninni. Þó er hverjum sem er heimilt að vinna iðnaðarvinnu fyrir sjálfan sig og sitt heimili.

Dyravörðum og öðrum umsjónarmönnum við ríkisstofnanir er og heimilt að vinna algenga iðnaðarvinnu til viðhalds húsum og munum slíkra stofnana, undir eftirliti húsameistara ríkisins.

15. gr.

Heimilt er sérfélögum, sveina- og meistarafélagi í sömu iðn, að gera sín á milli samning um það, að nota megi ólært verkafólk til iðnaðarstarfa undir stjórn lærðs iðnaðarmanns um ákveðinn stuttan tíma í senn, þegar sérstaklega stendur á og brýn þörf er á auknum vinnukrafti í iðninni.

Nú er sveina- og meistarafélag ekki til í einhverri iðn, og getur þá meiri hluti samiðnaðarmanna á staðnum veitt sams konar leyfi.

Í sveitum, og kauptúnum með 300 íbúa eða færri, mega óiðnlærðir menn þó vinna að byggingariðnaðarstörfum.

16. gr.

Sá maður hefur iðnréttindi, sem:

- a. Hefur fengið viðurkennd meistararéttindi áður en lög þessi öðlast gildi, eða
- b. hefur sveinsbréf í iðn sinni, eða
- c. hefur iðnbréf í iðn sinni, eða
- d. hefur haft félagsréttindi í sveinafélagi fyrir 1. janúar 1936.

17. gr.

Hver maður, karl eða kona, á rétt á að fá meistarabréf, ef hann:

1. Fullnægir þeim skilyrðum, sem sett eru í 1.—3. og 4. tölul. 3. gr. og
2. a. hefur fengið viðurkennd meistararéttindi áður en lög þessi öðlast gildi, eða
b. hefur sveinsbréf í iðn sinni og að sveinsprófi loknu unnið ekki skemur en 3 ár samtals sjálfstætt og undir stjórn meistara.

Meisturum einum er heimilt að taka nemendur til verklegs náms í iðn sinni.

Hafi sveinninn lokið prófi frá viðurkenndum framhaldsskóla (tekniskum dag-skóla) í iðn sinni, færast þessi 3 ár niður sem skólatímanum svarar, þó aldrei niður úr 1 ár.

18. gr.

Heimilt skal ráðherra að ákveða, að enginn fái meistarabréf nema að afloknu meistaraprófi, enda sé þá jafnframt ákveðið, hverjar kröfur skuli gerðar til meistaraprófs.

19. gr.

Geta skal þess í meistarabréfi, hvers konar iðnpróf aðili hafi leyst af hendi. Meistarabréf veitir aðilja heimild til þess að reka þá iðn, sem sveinsbréf hans greinir, svo og að stjórna iðnrekstri fyrir aðra, hvar sem er á landi hér, hvort sem það er frá fastri atvinnustöð eða ekki, svo og rétt til að ráða sér aðstoðarmenn eftir þörfum, þó þá eina, sem rétt hafa til iðnaðarvinnu samkvæmt lögum þessum.

Rétt er að veita sama aðilja meistarabréf í fleiri en einni iðn, ef hann fullnægir skilyrðum um hverja einstaka þeirra.

20. gr.

Í byggingarsamþykktum má ákveða, að enginn megi veita húshyggjum forstöðu, nema hann hafi til þess löggildingu byggingarnefndar, enda sé hann meistari í húsasmíði eða múrsmíði. Ef aðrir taka að sér framkvæmd slíkra verka, þá skulu þeir hafa á vinnustaðnum fyrir sína hönd mann, sem fullnægir þessu skilyrði.

21. gr.

Sá hefur fyrirgert rétti sínum samkvæmt meistarabréfi, sem:

1. Missir einhvers þeirra skilyrða, sem í 1.—3. tölul. 3. gr. segir.
2. Missir þeirra annarra skilyrða (sbr. 4. tölul. 3. gr.), er sett eru annars eða sett kunna að verða til þess að halda réttinum.

Ef félag á hlut að máli, þá skal svo með fara, sem í 2. málsg. 4. gr. segir.

22. gr.

Lögreglustjóri, þar sem aðili á lögheimili, lætur af hendi meistarabréf, samkvæmt tillögu viðkomandi iðnráðs.

Nú synjar lögreglustjóri um meistarabréf, eða ágreiningur verður um það, hvort aðili hafi misst rétt sinn, og er aðilja þá rétt að bera málið undir ráðherra. Enn fremur getur hann leitað úrlausnar dómstóla um það mál, enda skal þá stefna lögreglustjóra fyrir gestarétt á varnarþingi hans.

23. gr.

Í hverjum kaupstað skal vera iðnráð. Skulu lögreglustjórar að jafnaði leita umsagnar iðnráðanna um þau mál, er undir þá falla samkvæmt II. kafla þessara laga og samkvæmt löggjöfinni um iðnaðarnám.

Ráðherra skal með reglugerð setja ákvæði um kosningu iðnráða og nánari ákvæði um starfssvið þeirra.

III. KAFLI

Almenn ákvæði.

24. gr.

Halda skal skrá yfir öll þau leyfi, sem veitt eru lögum þessum samkvæmt. Ráðherra setur fyrir mæli um þessi efni.

25. gr.

Óskert skal atvinnuheimild þegna annarra ríkja hér á landi, að því leyti sem þeir kunna að eiga rýmri atvinnurétt hér samkvæmt samningum en lög þessi greina.

26. gr.

Gjalda skal ríkissjóði fyrir: Iðjuleyfi kr. 2 000.00; meistarabréf kr. 1 000.00.

Ráðherra er heimilt að færa gjaldið niður allt að helmingi, ef sérstök þörf þykir á þeim atvinnurekstri, sönnuð er fátækt aðilja, en jafnframt nauðsyn hans á því að koma upp atvinnunni til framfæris sér og sínum o. s. frv.

27. gr.

Það varðar sektum, frá 100—5000 kr., ef maður byrjar á iðju án leyfis eða heldur áfram iðju án þess að fullnægja settum skilyrðum, eða eftir að hann hefur misst lögmat skilyrði eða leyfir öðrum að reka iðju í skjóli iðjuleyfis síns.

Það varðar sektum frá 100—2000 kr., og réttindamissi í 5—10 ár, ef um ítrekuð brot er að ræða, ef maður:

1. Rekur iðnað, sem meistarabréf þarf til, án þess að hafa fengið það eða eftir að hann hefur misst heimildina.
2. Leyfir öðrum að reka iðn í skjóli meistarabréfs síns.
3. Tekur að sér verk, er í 20. gr. segir, án þess að fullnægja skilyrðum þeirrar greinar.
4. Tekur nemendur til verklegs náms, enda þótt hann eigi ekki rétt til þess, eða tekur nemendur til náms í annarri iðn en þeirri, sem hann er meistari í eða hefur réttindi meistarans, eða heldur nemendur án löglegs námssamnings.
5. Tekur mann til iðnaðarvinnu, sem ekki hefur rétt til þess samkvæmt 14., 15. og 16. gr.

28. gr.

Sektir samkvæmt 27. gr. renna í ríkissjóð. Dæma skal aðilja til að greiða gjöld þau fyrir leyfi, er honum hefði borið að gjalda, ef hann hefur rekið iðju eða iðnað ranglega leyfislaust.

Mál vegna brota þeirra, er í 27. gr. getur, skulu sæta meðferð almennra lög-reglumála.

29. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Gjört í Reykjavík, 13. ágúst 1971.

Kristján Eldjárn.

(L. S.)

Magnús Kjartansson.

L Ö G**um aflatryggingasjóð sjávarútvegsins.****FORSETI ÍSLANDS**

gjörir kunnugt: Að ég, samkvæmt 16. gr. laga nr. 5 5. apríl 1971 um breyting á lögum nr. 77 28. apríl 1962, um aflatryggingasjóð sjávarútvegsins, hef látið fella meginmál hinna fyrrnefndu laga inn í hin síðarnefndu og gef þau út svo breytt:

I. KAFLI**Um aflatryggingar.****1. gr.**

Sjóðurinn heitir aflatryggingasjóður sjávarútvegsins. Heimili hans og varnarþing er í Reykjavík.

2. gr.

Hlutverk sjóðsins er að bæta aflahluti skips og áhafnar, þegar almennan aflabrest ber að höndum.

3. gr.

Sjóðurinn skiptist í þrjár deildir: Almenna deild bátaflotans, almenna deild togaraflotans og jöfnunardeild.

Réttindi í almennu deild bátaflotans eiga öll fiskiskip bátaflotans og öll síldveiðiskip án tillits til stærðar.

Réttindi í almennu deild togaraflotans eiga allir íslenskir togarar.

Hlutverk jöfnunardeildar er að veita hinum deildunum lán eða styrki, svo og að greiða sérstakar bætur vegna friðunar hrygningarsvæða samkv. síðustu mgr. 10. gr.

4. gr.

Með reglugerð, er sjóðsstjórnin semur og samþykkt hefur verið af stjórnnum eftirfarandi aðila: Alþýðusambands Íslands, Félags íslenskra botnvörpuskipaeigenda, Fiskifélags Íslands, Landssambands íslenskra útvegsmanna og Sjómannasambands Íslands, og staðfest af ráðherra, skal ákveða: 1. Bótatímabil, er miðist við vertíðarskipti á hverju bótasvæði. Stundi skipið ekki veiðar með eðlilegum hætti, þar með talin stærð áhafnar, lengd úthaldstímabils og veiðibúnaður, breytist bótaréttur hlutfallslega. 2. Skipting veiðisvæða og verstöðva í flokka, þannig að í sama flokki séu